

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

(М. В. Афанасьєв)

Міжнародна безпека

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **Всі галузі**
Спеціальність **Для всіх спеціальностей**
Освітній рівень **другий (магістерський) рівень**
Освітня програма **усі освітні програми**

Вид дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри

Міжнародного бізнесу та економічного аналізу Отенко Ірина Павлівна

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

Протокол № 1 від 28.08.2019 р.

Розробник:

Перепелюкова Олена Василівна, к.е.н., доц. кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: Тематика навчальної дисципліни, яка має сформувані й закріпити в студентів економічних спеціальностей всіх галузей економіки вміння та навички щодо виявлення, попередження нейтралізації загроз міжнародній безпеці та захист глобальних та національних інтересів держави в світовому просторі.

Отримані вміння та навички відповідають компетентностям які пред'являються до всіх фахівців у питаннях міжнародної безпеки. Практичне використання знань з міжнародної безпеки дозволяє спеціалістам більш ефективно управляти безпекою на різних рівнях діяльності.

Рекомендовано для студентів всіх спеціальностей та всіх галузей економіки.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів знань щодо теоретичних аспектів та здобуття практичних навичок щодо аналізу та виявленню загроз безпеці на національному на міжнародному рівнях і формування компетенцій щодо нейтралізації цих загроз.

Курс		
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	4	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота	самостійна робота	80
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Політична економія	Національні та регіональні системи безпеки
Міжнародні економічні відносини	Організація кадрової безпеки
Мікроекономіка	Фінансова безпека України
Макроекономіка	Корпоративна безпека
Філософія	Наукове та методичне забезпечення діяльності фахівців з міжнародної безпеки
Іноземна мова	Конкурентний аналіз та конкурентна розвідка
Менеджмент	Міжнародне право
Фінанси	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Знання, уміння та навички щодо визначення основних видів внутрішніх та зовнішніх загроз міжнародній безпеці	Вміти оцінити військово-політичну обстановку в світі та соціально-політичних процесів у суспільстві
	Організувати моніторинг обстановки, збір і нагромадження інформації про дестабілізуючі фактори
	Вільно оперувати відповідним категоріальним апаратом
	Виділяти життєво важливі інтереси, ранжувати їх за пріоритетністю і добиватися збалансованості інтересів між громадянами, окремими прошарками суспільства та державою.
Здатність визначення та контролю процесів управління ризиками міжнародної безпеки	Застосовувати показники та методи оцінки стану міжнародної економічної безпеки
	Розробляти заходи і робити пропозиції для прийняття рішень в сфері забезпечення міжнародної безпеки
	Вміти конструктивно та обґрунтовано оцінити проекти пов'язані з безпекою

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади міжнародної безпеки

Тема 1. Концептуально-історичні аспекти міжнародної безпеки

1.1. Основні підходи до визначення поняття «безпека».

1.2. Співвідношення понять «міжнародна», «регіональна», «національна» безпека.

1.3. Вплив глобалізації на міжнародну безпеку

Тема 2. Регіоналізація міжнародної безпеки.

2.1 Сучасна система міжнародних відносин на глобальному, регіональному і локальному рівнях.

2.2. Характеристика моделей міжнародної безпеки регіонів світу: європейський, близькосхідний, азійсько-тихоокеанський, центральноамериканський, північноамериканський.

2.3 Національна, регіональна і локальна безпека суперечність інтересів та проблема узгодження їх.

Тема 3. Європейська система безпеки

- 3.1. Етапи формування європейської безпеки
- 3.2. Європейський Союз і сучасний стан системи європейської безпеки
- 3.3. Органи і організації які входять в системи європейської безпеки
- 3.4. Структура національної безпеки Франції
- 3.5. Специфіка національної безпеки Великобританії

Тема 4. Міжнародна система непоширення зброї масового знищення.

- 4.1 Поняття режиму непоширення ядерної зброї.
- 4.2. Біологічна та генетична зброя сучасності.
- 4.3. Історія використання хімічної зброї
- 4.4. Напрями формування системи біологічної та хімічної безпеки.

Тема 5. Міжнародна протидія тероризму

- 5.1. Тероризм як довгострокова загроза безпеці держав.
- 5.2. Соціально-політична суть та види міжнародного тероризму.
- 5.3. Антитерористичні інституційні механізми
- 5.4. Міжнародна співпраця в боротьбі з фінансуванням тероризму

Змістовий модуль 2. Економічний аспект міжнародної безпеки

Тема 6. Міжнародна економічна безпека

- 6.1. Сутність і класифікаційні характеристики економічної міжнародної безпеки
- 6.2. Індикатори міжнародної безпеки
- 6.3. Формування єдиного глобального ринку факторів виробництва, зростання міграції
- 6.4. Розширення впливу підконтрольних розвиненим країнам світових фінансових та економічних інститутів.

Тема 7. Галузева орієнтація міжнародної безпеки

- 7.1. Поняття енергетичної безпеки
- 7.2. Структура споживання енергоресурсів по країнам світу
- 7.3. Критерії оцінки продовольчої безпеки на національному та міжнародному рівнях.
- 7.4. Екологічні аспекти економічної безпеки

Тема 8. Міжнародна безпека форм міжнародних економічних відносин

- 8.1. Основні загрози фінансової безпеки
- 8.2. Податкова складова фінансової безпеки
- 8.3. Зовнішній борг як загроза економічної безпеки
- 8.4. Цілі воєнної безпеки

Тема 9. Економічна безпека підприємництва.

- 9.1. Загальні положення теорії безпеки в контексті підприємницької діяльності
- 9.2. Ризик як фактор деструктивного впливу в умовах підприємницької діяльності

9.3. *Заходи і механізми економічної та соціальної політики, спрямовані на забезпечення безпеки підприємницької діяльності*

Тема 10. Міжнародна інформаційна безпека

10.1. *Універсальність інформаційного простору*

10.2. *Застосування міжнародних стандартів в інформаційній сфері*

10.3. *Впорядкування глобальної інформаційної інфраструктури.*

Тема 11. Геополітичні та геоекономічні виміри національної безпеки України

11.1. *Основні засади національної безпеки України.*

11.2. *Головні загрози національній безпеці.*

11.3. *Аналіз рівня корупції та мінізації економіки держави*

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку.

Підсумковий залік охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60 балів. Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в таблиці 4.1..

Таблиця 4.1.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля	Тижні	Практичні заняття	Семінарські заняття	Перевірка есе	Презентація	Експрес-опитування	Перевірка домашніх завдань	Письмова контрольна робота	Усього
<i>Тема 1.</i> Концептуально-історичні аспекти міжнародної безпеки	Тиждень 1	6					2		8
<i>Тема 2.</i> Регіоналізація міжнародної безпеки	Тиждень 2	7				4			11
<i>Тема 3.</i> Європейська система безпеки	Тиждень 3				6	2			8
<i>Тема 4.</i> Міжнародна система непоширення зброї масового знищення	Тиждень 4		6				5		11
<i>Тема 5.</i> Міжнародна протидія тероризму	Тиждень 5-6	4				2	6		12
<i>Тема 6.</i> Міжнародна економічна безпека	Тиждень 7-8	5				4			9
<i>Тема 7.</i> Галузева орієнтація міжнародної безпеки	Тиждень 9-10	4				2			6
<i>Тема 8.</i> Міжнародна безпека форм міжнародних економічних відносин	Тиждень 11-12					4		6	10

Тема 9. Економічна безпека підприємництва	Тиждень 13-14	4					5	9
Тема 10. Міжнародна інформаційна безпека	Тиждень 15		3			5		8
Тема 11. Геополітичні та гео економічні виміри національної безпеки України	Тиждень 16	2		3		2		7
Залік		32	9	3	6	24	15	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в табл.4.2.

Таблиця 4.2.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	

5. Рекомендована література

Основна

1. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.

2. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.

3. Основи економічної безпеки : [підручник] / О.М. Бандурка, В.Є. Духов, К.Я. Петрова, І.М. Черняков. – Харків : НУВС, 2003. – 236 с.

4. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.

5. Ортинський В. Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посібник / В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко . – Київ : Правова єдність, 2009 . – 542 с. 4.

6. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства: Навч. посіб./ І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. – Харків: ХНЕУ, 2012. – 256 с

7. Schneider F., Buehn A., Montenegro C. Shadow Economies All over the World: New Estimates for 162 Countries from 1999 to 2007 (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://www.econ.jku.at/members/Schneider/>
8. Calvo G. A. Monetary Policy Challenges in Emerging Markets: Sudden Stop, Liability Dollarization, and Lender of Last Resort // NBER Working Papers. – 2006.

Додаткова

9. Барановський О. І. Економічна безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія / О. І. Барановський. – К.: КНЕУ, 2004. – 759 с.
10. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія. – Львів: Арал, 2008. – 384с.
11. Господарський кодекс України № 436- IV від 16.01.2003 р.
12. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства: Навч. посіб. / Л.І. Донець, Н. В. Ващенко. – К.: ЦУЛ, 2008. – 240 с.
13. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економікоправовий аспект: Навч. посіб./ М. І. Камлик. – К.: Атіка, 2005. – 432 с.
14. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізми забезпечення: Монографія/ Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
15. Кравчук Н. Я. Економічна безпека: навч.-метод.посіб./ Н. Я. Кравчук, О. Я. Колісник, О. Ю. Мелих. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 277 с.
16. Основы экономической безопасности: Государство, регион, предприятие, личность / под ред. Е. А. Олейникова. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 288 с.
17. Ткляленко С. І. Інвестиційна безпека в умовах глобалізації фінансових потоків / Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2010. – № 1. – С. 282-292.

Ресурси мережі інтернет

18. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).
19. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – www.biblvnad.org.ua.
20. Офіційний сайт персональних навчальних систем ХНЕУ імені С.Кузнеця. UKR: <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=5341>